

Geografické rozhledy – časopis pro další vzdělávání v geografii
Ročník 30 (2020–2021), číslo 1

Vydává Česká geografická společnost, z. s. v Nakladatelství P3K, s. r. o., www.p3k.cz

Adresa redakce: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Albertov 6, 128 00 Praha 2
redakce@geograficke-rozhledy.cz
www.geograficke-rozhledy.cz

 [geograficke.rozhledy](https://www.facebook.com/geograficke.rozhledy)
 [geografickerozhledy](https://www.instagram.com/geografickerozhledy)

Šéfredaktor: Miroslav Šifta

Redakce: Petr Karas, Lenka Pavelková

Redakční rada: Barbara Baarová, Jan D. Bláha, Artur Boháč, Radek Durna, Dana Fialová, Jindřich Frajer, Daniel Gurňák, Martin Hanus, Jan Hercik, Klára Hulíková, Jakub Jelen, Libor Jelen, Petr Knecht, Jan Kopp, Marek Křížek, Silvie R. Kučerová, Josef Kunc, Jakub Lysák, Miroslav Marada, Jiří Martínek, Tomáš Matějček, Aleš Nováček, Pavel Raška, Dana Řezníčková, Miroslav Šobr

Layout: Vít T. Luštinec, Karel Kupka

Sazba a zlom: Nakladatelství P3K, s. r. o.

Tisk: Grafotechna plus, s. r. o.

Distribuci a předplatné zajišťuje jménem vydavatele firma SEND Předplatné.

Předplatné objednávejte na:

www.send.cz/geografickerozhledy.

Časopis vychází 5× ve školním roce. Roční předplatné 335 Kč. Cena za jednotlivé číslo 67 Kč. Redakční uzávěrka

28. 9. 2020, číslo 1 vyšlo 12. 10. 2020.

Podávání novinových zásilek povoleno ředitelstvem pošt Praha č. j. 139/92 – NP, ze dne 17. 11. 1992.

MK ČR E 5922, ISSN 1210-3004.

Časopis je zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v Česku. Je vydáván s finanční podporou Akademie věd ČR.

Foto na titulní straně:

Sousoší *Hraniční kámen* od Michala Olšiaka se nachází sto metrů jižně od skutečné historické zemské hranice Čech a Moravy, nedaleko vodní nádrže Pilská u Žďáru nad Sázavou. Český lev se dívá směrem na Moravu a moravská orlice hledí opačným směrem, a hlídají tak svá území. Mezi nimi stojí hraniční kámen. Na něm vstup do Čech oznamuje nápis Bohemia, při vstupu na Moravu uvidíte na kameni napsáno Moravia.
Foto: Anrephoto / Shutterstock.com.

Obsah

TÉMA ČÍSLA

Fenomén hranic v mezioborovém kontextu (<i>Jan D. Bláha, Martin Soukup</i>)	4
Sněžná čára – prvek horské krajiny i indikátor změn klimatu (<i>Michal Jeníček</i>)	8
Růst a ekologie stromů a keřů na hranici lesa (<i>Jiří Lehejček, Jan Tumajer</i>)	12
Hranice v Africkém rohu – zdroj konfliktů i příležitostí (<i>Kateřina Ženková Rudincová</i>)	16
Život na hranici mezi Západem a Východem – případ polsko-ukrajinského pohraničí (<i>Alexandra Seidlová</i>)	20
Přeshraniční spolupráce na Těšínsku ve stínu pandemie (<i>Hynek Böhm</i>)	24

GEOGRAFIE A ŠKOLA

Zeměpisná olympiáda překročila hranice svých možností (<i>Jakub Jelen, Diana Filipová</i>)	28
Lesson Study jako metoda profesního rozvoje učitelů (<i>Jan Pulec, Kateřina Kadlecová, Gabriela Zvěřinová, Martin Hanus</i>)	30

VĚDA, VÝZKUM A INOVACE

Euroregiony a jejich přínos k podpoře aktivní hranice a evropské soudržnosti (<i>Karel B. Müller, Luděk Fráně</i>)	34
Česko-moravská hranice v symbolech (<i>Petr Marek</i>)	38

AKTUALITY

42

Úvodník

Slovo *hranice* vychází pravděpodobně z označení hranaté kupy dříví nebo kamení, které se používaly k označení místa, ke kterému sahala moc určitého panovníka nebo kmene. Dnes má v češtině tento pojem dva hlavní významy. Jako hranici označujeme zapálenou hromadu dříví, případně můžeme mluvit o popravčí hranici. V druhém významu si pod pojmem hranice člověk představí rozmezí mezi dvěma regiony. V geografii (a samozřejmě i v jiných oborech) existuje mnoho způsobů, jak hranici definovat. Hranice právě jako pomyslná čára oddělující dva státy, kraje, obce či jiné regiony jako administrativní jednotky, může být prvním příkladem, příkladem zastupujícím pevně dané, statické hranice. Takovými hranicemi a procesy probíhajícími kolem nich (v pohraničí), skrz ně (migrace), nebo i díky nim (například přeshraniční spolupráce), se zabývají především sociální geografové. Doménou fyzických geografů jsou naopak pohyblivé, měnící se hranice, jako je hranice věčně zmrzlé půdy, horní hranice lesa, sněžná čára a mnoho dalších. Tato hranice mezi sociální a fyzickou geografii ale samozřejmě není pevně daná. Do práce geografů, a je jedno jaké specializace, vstupuje více druhů hranic. Hranice existují i v myslích lidí, mezi společenskými skupinami, rozličnými kulturami. Některé hranice jsou přirozené, jiné jsou vytvořené uměle. Všechny vyjmenované typy, a i mnoho dalších, jsou středem zájmu geografů. Některé představuje i toto číslo Geografických rozhledů. Náš časopis tímto vydáním dosahuje také významné hranice. Nejen že se jedná o jubilejní 30. ročník, ale protože v prvním ročníku, v roce 1991, vyšlo 9 čísel, jde už o 150. číslo Rozhledů.

Děkujeme, že jste nám pomohli této hranici dosáhnout. Přejeme příjemné čtení, které, doufáme, zase o trochu posune hranice vašeho geografického rozhledu!

Miroslav Šifta